KẾT QUẢ ĐIỀU TRỊ CHẮP, LẸO BẰNG CHÂM CỨU TẠI PHÒNG KHÁM ĐÔNG Y TRƯỜNG CAO ĐẲNG Y TẾ THÁI NGUYÊN NĂM 2015

Nguyễn Thị Ngọc Lan*, Đào Thị Dân
Trường Cao đẳng Y tế Thái Nguyên

TÓM TẮT

Đặt vấn đề: Chắp, lẹo là chứng bệnh thường gặp và có thể điều trị bằng tây y hoặc y học cổ truyền. Điều trị chắp, lẹo bằng y học cổ truyền, trong đó có châm cứu, thường không có tác dụng phụ. Nghiên cứu này nhằm mục tiêu mô tả kết quả điều trị chắp, lẹo bằng phương pháp châm cứu tại phòng khám đông y Trường Cao đẳng Y tế Thái Nguyên.

Phương pháp nghiên cứu: Nghiên cứu mô tả cắt ngang từ tháng 03/2015-10/2015 tại phòng khám đông y Trường Cao đẳng Y tế Thái Nguyên.

Kết quả nghiên cứu: Phần lớn bệnh nhân nghiên cứu là nữ giới (90%) Triệu chứng lâm sàng điển hình: sưng (96,7%); đau (93,3%); đỏ (93,3%); cảm giác cộm khó chịu (100%); làm mủ (13,3%). Tỉ lệ bệnh nhân bị chứng lẹo là 76,7% và chắp là 23,3%. Điều trị châm cứu cho tỉ lệ khỏi cao (86,7%); tỉ lệ đỡ bệnh là 13,3%. Không có bệnh nhân nào điều trị thất bại.

Kết luận: Châm cứu là một phương pháp điều trị chắp, lẹo có hiệu quả cao.

Từ khóa: *chắp, lẹo, điều trị, châm cứu, kết quả*

ĐẶT VẤN ĐỀ

Chắp là tổn thương viêm nhiễm dạng hạt mỡ mãn tính, do sự tắc nghẽn tuyến nhày. Chắp thường nằm trong sụn mi, có bờ rõ rệt, di động được với tổ chức xung quanh. Có thể sự viêm nhiễm này tạo thành đa chắp hoặc nang tái phát. Chắp thường gặp ở những người viêm bờ mi hay viêm tuyến Meibomius [1]. Lẹo là tổn thương nhọt xuất hiện ở bờ mi tự do, do nhiễm trùng cấp bởi vi khuẩn Staphyloccocus của tuyến Meibomius, gọi là lẹo trong. Một ổ áp xe nhỏ của nang lông mi hoặc đi kèm viêm tuyến Zeis, Moll gọi là lẹo ngoài [1].

Chắp, lẹo là một chứng bệnh hay gặp, nếu không được điều trị sẽ trở thành mãn tính ảnh hưởng đến thẩm mỹ và thị lực. Chắp, lẹo được điều trị theo y học hiện đại bằng cách tra thuốc hoặc chích tháo mủ. Ngoài ra, chắp, lẹo hoàn toàn có thể điều trị ở tuyến y tế cơ sở bằng phương pháp châm cứu. Phương pháp này rất đơn giản, tiết kiệm, không cần chuyển bệnh nhân đến chuyên khoa mắt, qua đó giảm gánh nặng kinh tế và giảm tải được cho tuyến trên [3]. Câu hỏi đặt ra là kết quả điều trị chắp, lẹo bằng phương pháp châm cứu như thế nào? Đó là lý do chúng tôi tiến hành nghiên cứu này nhằm mục tiêu: *Mô tả kết quả điều trị chắp, lẹo bằng phương pháp châm cứu tại phòng khám đông y Trường Cao đẳng Y tế Thái Nguyên.*

ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Đối tượng, địa điểm, thời gian nghiên cứu

Gồm 30 bệnh nhân bị chắp, lẹo đến khám và điều trị tại Phòng khám Đông Y trường Cao đẳng Y tế Thái Nguyên từ tháng 03/2015 - 10/2015.

Phương pháp nghiên cứu

* *Thiết kế nghiên cứu.* Nghiên cứu mô tả cắt ngang

* *Chỉ tiêu nghiên cứu:*

(1) Chỉ tiêu về nhân khẩu học: tuổi, giới.

(2) Chỉ tiêu lâm sàng: Tiền sử, thời gian xuất hiện bệnh, triệu chứng cơ năng, triệu chứng thực thể, kết quả chẩn đoán.

* *Tel: 0945920908, Email: ngoclan0316@gmail.com*

(3) Kết quả điều trị: Khỏi (hết sưng, nóng, đỏ, đau, hết cộm, nhìn rõ, 3 tháng không tái phát); đỡ (giảm sưng, giảm cộm, phải kết hợp tra thuốc kháng sinh); thất bại (không giảm triệu chứng hoặc lẹo vỡ mủ, chắp tiến triển mãn tính) và số ngày điều trị.

* *Phác đồ điều trị:* Châm tả các huyệt:

- Huyệt tại chỗ: Tình minh, Toán trúc, Thừa khấp, Dương bạch, Đồng tử liêu.

- Huyệt toàn thân: Phế du

- Liệu trình điều trị: Châm ngày thứ nhất, ngày thứ hai khám lại thấy triệu chứng giảm hẳn tiếp tục châm, nếu thấy đỡ ít hoặc không đỡ phối hợp tra thuốc kháng sinh.

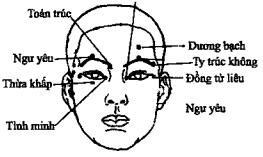

Hình 1. *Một số huyệt tai chỗ sử dụng điều trị chắp lẹo*

* Xử lý số liệu: theo các thuật toán thống kê y học.

* Đạo đức nghiên cứu: Nghiên cứu đã được thông qua Hội đồng khoa học Trường Cao đẳng y tế Thái Nguyên.

KẾT QUẢ

Bảng 1. *Đặc điểm tuổi, giới của bệnh nhân nghiên cứu*

Nhóm tuổi \ Giới	Nam	Nữ	Tổng cộng
≤ 25	0	21	21 (70%)
26 – 44	2	3	5 (16,7%)
≥ 45	1	3	4 (12,3%)
Toàn bộ	3 (10%)	27 (90%)	30 (100%)

Tỉ lệ bệnh nhân là nữ giới chiếm 90,0%, phần lớn bệnh nhân có độ tuổi ≤ 25 (70,0%)

Bảng 2. *Đặc điểm số lần mắc bệnh và thời điểm điều trị*

Chỉ số		Số lượng	Tỷ lệ (%)
Số lần mắc bệnh	Lần 1	19	63,3
	Lần 2	10	33,3
	Lần 3	1	3,4
Thời điểm điều trị sau khi phát hiện bệnh	Ngày thứ 1	22	73,3
	Ngày thứ 2	4	13,3
	≥ 3 ngày	4	13,3
	Tổng	30	100,0

Tỉ lệ bệnh nhân mắc bệnh lần đầu chiếm 63,3% và bệnh nhân đến điều trị ngay trong ngày đầu sau khi bị bệnh chiếm 73,3%.

Bảng 3. *Đặc điểm triệu chứng lâm sàng bệnh chắp, lẹo*

Triệu chứng lâm sàng	Số lượng	Tỷ lệ (%)
Sưng	29	96,7
Đau	23	76,7
Chảy nước mắt	8	26,7
Cộm	30	100
Đỏ	23	76,7
Sẫm màu	7	23,3
Tổn thương mi trên	24	80,0
Tổn thương mi dưới	6	20,0
Tổn thương có mủ	4	13,3
Tổn thương phồng	24	80,0
Tổn thương mềm	23	76,7
Tổn thương cứng	7	23,3
Giảm thị lực	0	0,0

Các triệu chứng thường gặp là sưng (96,7%); đau (93,3%); cảm giác cộm, khó chịu ở mi mắt (100%); đỏ mắt chiếm 93,3%; chỉ có 4 trường hợp có mủ; tổn thương ở mi trên là 80%, mi dưới là 20%.

Bảng 4. *Chẩn đoán chứng bệnh*

Chẩn đoán	Số lượng	Tỷ lệ (%)
Chắp	7	23,3
Lẹo	23	76,7
Tổng	30	100

Tỉ lệ lẹo mắt chiếm 76,7%; tỉ lệ chắp là 23,3%.

Bảng 5. *Kết quả điều trị chắp, lẹo bằng phương pháp châm cứu*

Kết quả điều trị	Số lượng	Tỷ lệ (%)
Khỏi	26	86,7
Đỡ	4	13,3
Thất bại	0	0
Tổng	30	100

Tỉ lệ bệnh nhân khỏi chiếm 86,7%; tỉ lệ bệnh nhân đỡ là 13,3%, không có bệnh nhân nào điều trị thất bại.

Bảng 6. *Thời gian điều trị chắp, lẹo bằng phương pháp châm cứu*

Thời gian	Số lượng bệnh nhân	Tỷ lệ (%)
1 - 2 ngày	16	53,3
> 2 ngày	14	46,7
Tổng	30	100,0

Bệnh nhân có thời gian điều trị 1-2 ngày chiếm tỷ lệ 53,3%.

BÀN LUẬN

Phần lớn bệnh nhân trong nghiên cứu ở nhóm tuổi từ 18 -<25 tuổi (70,0%). Điều này được lý giải là do phòng khám nằm trong trường Cao đẳng y tế Thái Nguyên, nơi có rất nhiều sinh viên của trường Cao đẳng y tế Thái Nguyên và trường Cao đẳng sư phạm Thái Nguyên tham gia khám chữa bệnh. Tỷ lệ bệnh nhân tuổi từ 26 – 44 là 16,7%; lứa tuổi > 45 là 13,3%. Như vậy chắp, lẹo là một chứng bệnh gặp ở nhiều lứa tuổi

Đa số bệnh nhân mắc bệnh lần đầu 63,3% (bảng 2), tỷ lệ mắc bệnh lần 2 là 33,3% và mắc bệnh lần 3 là 3,4%. Bệnh nhân mắc bệnh lần đầu cao và đa số bệnh nhân trẻ nên sức đề kháng tốt sẽ là thuận lợi cho việc điều trị. Trong số bệnh nhân đến khám và điều trị chắp lẹo tại phòng khám Đông y năm 2015 có 22 bệnh nhân chiếm 73,3% đến khám và điều trị vào ngày thứ nhất. Sở dĩ bệnh nhân đến với chúng tôi sớm như vậy vì ý thức bảo vệ sức khỏe của họ tương đối cao, mặt khác chắp, lẹo gây lên cảm giác cộm rất khó chịu.

Đa số bệnh nhân tuổi trẻ, mắc bệnh lần thứ nhất và đến khám sớm nên biểu hiện lâm sàng khá điển hình. Các triệu chứng thường gặp là sưng chiếm 96,7%; đau chiếm 93,3%; 100% bệnh nhân có cảm giác cộm, khó chịu ở mi mắt; tại vị trí sưng có biểu hiện đỏ chiếm 93,3%; chỉ có 4 trường hợp có mủ là những trường hợp đến vào cuối ngày thứ hai; tổn thương ở mi trên là 80%, mi dưới là 20%. Trong số 30 bệnh nhân của chúng tôi có 23 bệnh nhân được chẩn đoán là lẹo mắt chiếm 76,7%; 23,3% được chẩn đoán là chắp. Như vậy tần xuất xuất hiện lẹo nhiều hơn so với chắp.

Kết quả điều trị chắp lẹo bằng phương pháp châm cứu là tốt. Tỉ lệ khỏi bệnh là 26 trường hợp chiếm 86,7%. Đỡ là 4 trường hợp chiếm 13,3%; những trường hợp đỡ là do điều trị muộn vào ngày thứ 2 và thứ 3 của bệnh và đều rơi vào những bệnh nhân được chẩn đoán là chắp. Không có trường hợp nào thất bại điều trị. Kết quả này của chúng tôi cao hơn hẳn so với kết quả của tác giả Đỗ Thanh Sơn khoa Đông y Bệnh viện Đa khoa Quảng Nam năm 2006-2008 cho kết quả khỏi 51,85%, đỡ 25,93% và không đỡ 22,22% [2]. Kết quả của chúng tôi cao hơn là vì bệnh nhân của chúng tôi đa số là học sinh tuổi trẻ hơn và chúng tôi áp dụng phương pháp châm huyệt phế du kết hợp với các huyệt tại chỗ trong khi nghiên cứu của Đỗ Thanh Sơn chỉ thích huyết huyệt phế du [2].

KẾT LUẬN

Qua 30 bệnh nhân bị chắp, lẹo được điều trị tại Phòng khám trường Cao đẳng Y tế Thái Nguyên từ 3/2015 đến tháng 11/2015 bằng phương pháp châm cứu, chúng tôi có nhận xét sau:

Thường gặp ở lứa tuổi từ 18 – 25 (70%); đại đa số là nữ, chiếm 90%. Về nghề nghiệp: học sinh, sinh viên chiếm tỷ lệ cao nhất 80%.

Số bệnh nhân mắc bệnh lần đầu chiếm tỷ lệ cao: 63,3%. Bệnh nhân thường đến khám sớm vào ngày thứ nhất: 73,3%.

Triệu chứng lâm sàng điển hình: sưng (96,7%); đau (93,3%); đỏ (93,3%); 100% có cảm giác cộm khó chịu; làm mù gặp ở 13,3%.

Chẩn đoán: chứng lẹo chiếm tỷ lệ cao 76,7%; chắp: 23,3%.

Tỷ lệ khỏi bệnh cao, đạt 86,7%; tỷ lệ đỡ bệnh là 13,3%, không có thất bại, phần lớn có thời gian điều trị từ 1 – 2 ngày.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đỗ Như Hơn (2011), *Nhãn khoa,* Nhà xuất bản Y học, tr. 112- 117

2. Đỗ Thanh Sơn (2008), "Điều trị chắp lẹo kinh nghiệm dân gian và nghiên cứu lâm sàng", *Cây thuốc quý,* 113, tr. 10- 15.

3. Trần Thúy (2003), "Tình hình Y học cổ truyền trên thế giới và Việt Nam", *Thông tin Y học cổ truyền,*110-111/2003, tr. 1-7, 5-19.

SUMMARY

THE TREATMENT RESULTS OF STYE AND CHALAZION BY ACUPUNCTURE AT TRADITIONAL MEDICINE DEPARTMENT - THAI NGUYEN MEDICAL COLLEGE IN 2015

Nguyen Thi Ngoc Lan*, Dao Thi Dan

Thai Nguyen Medical College

Background: Stye and chalazion is common disease and can be treated by western medicine or traditional medicine. Treating stye and chalazion by traditional medicines, including acupuncture, do not usually have side-effects. This study aims to describe the treatment results of stye and chalazion disease by acupuncture method at traditional medicine department - Thai Nguyen medical college.

Methods: A cross-sectional descriptive study was conduct from March 2015 to October 2015 at traditional medicine department - Thai Nguyen medical college.

Results: Almost study subjects were female (90%). The typical clinical symptoms : swell (96,7%); pain (93,3%); turn red color (93,3%), discomfort (100%); pus (13,3%). The rate of patient had stye was 76,7% and chalazion was 23,2%. Treatment by acupuncture had high rate of good treatment (86,7%) ; the rate of decreasing disease was 13.3%. None of patients failed in the treatment.

Conclusion: Acupuncture is an effective treatment method for stye and chalazion disease.

Keywords: *stye, chalazion, treatment, acupuncture, results*

Ngày nhận bài:19/01/2016, Ngày phản biện:07/3/2016; Ngày duyệt đăng: 29/4/2016

Phản biện khoa học: *TS Trần Thế Hoàng – Trường Đại học Y Dược - ĐHTN*

* *Tel 0945920908; Email: ngoclan0316@gmail com*